

Staroznanstvo domačih krajev.

Karl II. Nadvojvoda Avstrijski obiše v letu 1564 Bistriške planine nad Kamnikom.

Vem, de marsikoga veseli slišati, kaj se je nekdanj po naših krajih zgodilo; zato ene pergodbe od Karla II., nadvojvoda Štajerskiga, Koroškiga, Krajnskiga, Laške Gorice in Istrijskiga povém.

Nadvojvoda Karl II., ki je imel v Gradcu svoj sedež, je bil v letu 1564 v Ljubljano prišel, in je 28. Malitavna od Ljubljancanov persego zvestosti prejemal. *) Pred to leto je bila od kuge prestrašena Ljubljana sodnje stole in deželne oblasti Kamniku izročila, in se za smert perpravila. Še to leto ji kuga ne neha protiti. Zato, ali pa se tudi z lovom divjih koz v Bistriških planinah razveseliti, zdravi Bistriški zrak uživati, je velki deželni poglavar šel proti Kamniku in potlej v Bistriške planine, kjer je blizo na lovu 29. dan Malitavna z svojo družbo pod milim Bogom južinal v kraju, ki se mu pravi Predasel. Lenart Spruk se je bil per ti perložnosti med strelci Nadvojvodu naj bolj obnesel, ker je bil za južino neko posebno divjino ustrelil. Naj toraj od Lenarta Spruka nekoliko več povém.

Njegov sprednik, iz Gojzda, Juri Spruk, je bil od cesarskiga namestnika (Vicedom) od grofa Anžeta Galenberga Ojstroverskiga (von Osterberg) v letu 1532 za 25 ogerskih goldinarjev in 44 krajcarjev eno zemljo na Gojzdu, tačas v Neveljski fari, pod Kamniško sodno gosposko, v last kupil. Kupno pismo, de z drugimi rečem, na pasji koži pisano v letu 1532 v nedeljo po sv. Katarini, od grofa Anžeta Galenberga, in do zdaj še prav dobro ohranjeno, je še dandanašnji viditi per hiši, kjer je bil nekdanj Juri Spruk gospodar. Nadvojvoda je Jurjoviga na-

für die slawischen Völkerschaften unter einander selbst zu veröffentlichen, wie wir so gern möchten, und wozu wir von einigen Freunden der praktischen Erlernung der slawischen Sprachdialekte aufgefordert wurden, das überlassen wir der Zukunft.

Leipzig, im September 1844.

Der Verfasser.

*) V hiši mestne Ljubl. gosposke je še zdaj tisti stol viditi, na katerim je nadvojvoda Karl II. sedel, ko je persego od Ljubljancanov prejemal. Ta stol z 6 pedi visokim slonilam je iz mehkega lesa narejen, in kakor se v napisu slonila bere, in se še dandanašnji očitno vidi, ni bil nič drugači olišpan, ko semtörtje pisan in pozlačen; slonila napis tudi pové, de so ga prav zlo hiteli narediti. Na slonila so gerbi (vapni) nadvojvoda narisani in pod njimi v nemškem jeziku tale napis beremo:

DER DVRHLEHTIGIST FVRST VND HER HERR CAROLUS ERZHERZOG ZU OSTERREICH ZU STEYER CHARNTN VND CRAIN etc HAT EINER E. GEWEINEN L. DIZ LANDS VND GEMEINE L. HINBIDER IHRER FVR DV IN V BEI DISEM STVEL DER IN EIL GEMACHT ABER VON ANSEHNLIHE GULDEN STUCH GAR GOSTLIH GEZIRT WARD DIE ALT GEBONLICH AIDSPHLEHT VND ERBHULDIGUNG GETHÄ DEN 28 TAG APRIL IM 1564 JAR DER ALMEHTIH GOT VERLEIH IHRER FVR DVR LANGBIRIGE REGIERUNG VND WAS DERSELBEN ZV SEL VND LEIB NVZLICH IST AMEN.

To se je zgodilo v tistem letu, ko je Marka Pregl Ljubljanski mestni poglavar bil. Vredništvo.

stopnika, to je Lenartovo zemljo, za njegovo zgorej imenovano obnesenje v strelsko zemljo (Jägerhube) spremenil, kakor tudi eno pismo od Nadvojvoda Karla dano, in v letu 1577, 20. dan Malitavna na pasjo kožo v Gradcu pisano in govori. Tudi to pismo je prav lepo pisano, dobro ohranjeno. Vojvodski pečat v škatlico vdolan, se tudi še lahko bere. Kjer sta bila nekdanj Juri Spruk in Lenart Spruk gospodarja, je to pismo še dandanašnji viditi. To pismo tudi prešnje od Anžeta Galenberga v misel jemlje.

V spomin, de je Nadvojvoda Karl Bistrice obiskal, so bili tam, kjer je južinal, podolgasto okroglo, 34 palcov dolgo, 25 palcov široko in 16 palcov debelo kamnitno mizo postavili, in v njo ta napis usekali:

Ao. 1564.

Die 29. Aprilis

Carol. Archidux Austriae

hic pransit.

o o o

(Konec sledi.)

Kratkozhašniza.

Neki gospodin gre po fejmifhu; njegov pfizhek vkólje hifhniga sajzhika do smerti. Babina, ki je sajzhike prodajala, vsdigne hrup: gospodin ji ponudi s enim goldinarjem fhkodo poverniti; babina pa terdi, de bi ne bila sajzhika nizh spod 5 goldinarjev dala. Nato hozhe gospodin oditi, pa babina ga prime sa fhkruz, in ga fili v fodno hifho iti, de bi si tam sa povrazhilo fhkode saftopila. Brihten fantizh, ki je to pergodbo vidil, rezhe gospodinu: „Naj le gredo, naj do fodnika, faj bodo pravdo dobili, jeft bom prizhal, de je sajzhik, ne pa pfizhek naj pervo prepir sazhel.“

Rovtarfki.

Urno, kaj je noviga?

Vse, kar je še od podertije stariga, vsim kristijanam dobro znaniga mesta Ninive ostalo, bodo ob kratkim v Pariz prepeljali in v starim kraljevem gradu (Louvre) shranili.

Vganjka.

Kdo zna na vsak kolovrat enako naglo in tanjko presti?

Znajdba vganjke v poprešnjim listu je:

Na ušesa.

Današnjemu listu je sedmi in dvajseti del vinoreje in perloshen list Nr. 5 perdjan.

Shitni kup.	V Ljubljani		V Kraju	
	26. Malitavna.		21. Malitavna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pfhenize domazhe ..	1	20	1	27
1 » » banafhke ..	1	21	1	24
1 » Turfhize	—	—	1	4
1 » Šorfhize	—	—	1	3
1 » Rēshi	1	—	1	4
1 » Jezhmena	—	50	—	51
1 » Profa	—	59	1	5
1 » Ajde	—	—	—	48
1 » Ovfa	—	37	—	34